

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

УДК 766:76.02+159.92:942+37.01

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/67-1-10>

Олександра БАБКІНА,
orcid.org/0000-0002-7039-4418
студентка I курсу магістратури
Інституту архітектури та дизайну
Національного університету «Львівська політехніка»
(Львів, Україна) *babkina_o@ukr.net*

Майя БАБКІНА,
orcid.org/0000-0002-6403-2226
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Інституту гуманітарних і соціальних наук
Національного університету «Львівська політехніка»
(Львів, Україна) *babkina_m@ukr.net*

ІЛЮСТРАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ГРАФІЧНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ЛЮДИНИ ТА ВПЛИВУ НА ЕМОЦІЙНЕ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

У статті досліджено ілюстрацію як засіб графічного відображення психоемоційного стану людини та її вплив на емоційне виховання особистості.

Проаналізовано наукові дослідження й публікації, у яких розглянуто вплив ілюстративних матеріалів на людину у книжкових виданнях, різновиди функціонального навантаження ілюстрації, важливість використання у книжковому виданні художніх прийомів (метафори) та знакових систем, які впливають на емоційно-чуттєву сферу, сучасні підходи у створенні книжкових ілюстрацій, проблеми техніки та стилю, необхідність застосування образотворчого мистецтва в навчальному процесі для активізації творчого розвитку та гармонізації емоційної поведінки учнів.

Зазначено, що ілюстрація виконує певні функції: образне висвітлення авторської концепції, інформаційне підсилення та естетичне збагачення текстового наповнення, вплив на сприйняття твору, передача емоційної атмосфери, здатність впливати на емоції людини. Виявлено, що ілюстрація здатна сприяти самопізнанню, рефлексії та виражати емоції людей. Вона спонукає до усвідомлення власних переживань, емоцій та цінностей.

Акцентовано, що значний вплив на психоемоційний стан людини, на її образно-асоціативне мислення мають знакові системи в ілюстрації. Художній образ формується через сукупність певних ознак, таких як колір, розмір, лінія, форма, динаміка, міміка, жести тощо.

З'ясовано, що ілюстрація здатна виявляти психологічну підтримку. Для передачі емоційних станів, психологічної підтримки, терапії, впливу на свідомість людини в ілюстраціях використовують різні художні засоби, прийоми та методи, зокрема символи, метафори, методи арт терапії тощо.

Доведено, що ілюстрація здатна краще, ніж вербальний компонент, наочно навчати дитину розпізнавати свої емоції та керувати ними, впливати на емоційний розвиток особистості, формувати її світосприйняття, мотивувати, а отже вона є важливим елементом у навчально-виховному процесі.

Ключові слова: ілюстрація, психоемоційні стани, емоційне виховання особистості, символіка, метафора, знакові системи, кольоросприйняття.

Oleksandra BABKINA,
orcid.org/0000-0002-7039-4418
student of the 1st year of the master's degree
Institute of Architecture and Design of the Lviv
Polytechnic National University
(Lviv, Ukraine) babkina_o@ukr.net

Maiya BABKINA,
orcid.org/0000-0002-6403-2226
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Foreign Languages Department
Institute of Humanities and Social Sciences of the Lviv
Polytechnic National University
(Lviv, Ukraine) babkina_m@ukr.net

ILLUSTRATION AS A MEANS OF GRAPHIC REPRESENTATION OF A PERSON'S PSYCHO-EMOTIONAL STATE AND INFLUENCE ON THE EMOTIONAL EDUCATION OF THE INDIVIDUAL

The article examines illustration as a means of graphic representation of the psycho-emotional state of a person and its influence on the emotional education of the individual.

The article analyses scientific studies and publications that consider the impact of illustrative materials on a person in book publications, types of functional load of illustration, the importance of using artistic techniques (metaphors) and sign systems in book publications that affect the emotional and sensory sphere, modern approaches to creating book illustrations, problems of technique and style, the need to use fine arts in the educational process to enhance creative development and harmonise students' emotional behaviour.

It is noted that illustration performs certain functions: figurative coverage of the author's concept, information enhancement and aesthetic enrichment of the textual content, influence on the perception of the work, conveying the emotional atmosphere, and the ability to influence human emotions. It has been found that illustration is able to promote self-knowledge, reflection and express people's emotions. It encourages people to become aware of their own experiences, emotions and values.

It is emphasised that sign systems in illustration have a significant impact on the psycho-emotional state of a person, on his/her figurative and associative thinking. An artistic image is formed through a combination of certain features, such as colour, size, line, shape, dynamics, facial expressions, gestures, etc.

It has been found that illustration can provide psychological support. Various artistic means, techniques and methods are used in illustrations to convey emotional states, influence human consciousness, provide psychological support, and provide therapy, including symbols, metaphors, art therapy methods, etc.

It is proved that illustration can better than the verbal component visually teach a child to recognise and manage their emotions, influence the emotional development of the individual, shape their worldview, and motivate them, and therefore it is an important element in the educational process.

Key words: illustration, psycho-emotional states, emotional education of the individual, symbolism, metaphor, sign systems, colour perception.

Постановка проблеми. У сучасному світі суспільство переживає глобальні зміни, складний період, пов'язаний з екологічними, політичними, соціокультурними, економічними проблемами, стрімким інформаційно-технологічним розвитком, що в свою чергу відбивається на психоемоційних станах людей. Загострення психіки проявляється у зміні свідомості та поведінці суспільства, продукує почуття невизначеності, емоційне вигоряння. Сьогодні стає особливо актуальним процес усвідомлення власних переживань, емоцій та цінностей через мистецтво. Ілюстрація як мистецький витвір, засіб художнього вираження почуттів здатна інформаційно та емоційно впливати на людину, сприяти самопізнанню, рефлексії, емоційному вихованню особистості.

Аналіз досліджень. Поняття ілюстрації, її роль у дитячих виданнях окреслюють К. Муко-сієнко, О. Гальчинська, О. Кравченко (2023). Різновиди функціонального навантаження ілюстрації висвітлюють Б. Бабкіна та О. Бабкіна (2021). Вплив ілюстративних матеріалів на реципієнтів у книжкових виданнях досліджують Д. Вечерова та Т. Фокіна (2023). Роль мистецтва у розвитку особистості та його вплив на моральні почуття розглядає І. Цілінко (2019). Необхідність застосування образотворчого мистецтва у навчальному процесі для активізації творчого розвитку та гармонізації емоційної поведінки учнів окреслює І. Демченко (2002). Вплив книжкової графіки на розвиток особистості дошкільників висвітлює А. Микуліна, Х. Тороні (2018). Роль функцій, важ-

ливість використання художніх прийомів (зокрема метафори) у книжковому виданні, які впливають на емоційно-чуттєву сферу, розглядає в своїх наукових працях О. Руденко (2022). Сучасні підходи у створенні книжкових ілюстрацій, проблеми техніки та стилю окреслює О. Мельник (2015). Важливість використання знакових систем вираження емоцій, які передані за допомогою художнього образу, художньо-естетичні особливості в дитячій книжковій ілюстрації висвітлює М. Токар (2018).

Мета статті – висвітлити поняття ілюстрації як засобу графічного відображення психоемоційного стану людини та дослідити її здатність впливати на емоційне виховання особистості.

Виклад основного матеріалу. Мистецтво є духовною складовою культури людства, одним із чинників, що стимулює емоційний розвиток особистості, активізує психіку, спонукає вдосконалювати навколишній та внутрішній світи. Відчуття, емоційні переживання та осмислення, які виникають при сприйнятті творів мистецтва через механізми емпатії, відчуження, ідентифікації, катарсису, почуття, впливають на поведінку особистості (Цілінко, 2019). Застосування мистецтва в навчальному процесі гармонізує емоційну та логічну діяльність учнів, розвиває їх творчий потенціал (Демченко, 2002).

Поняття ілюстрації та її функції. Термін «ілюстрація» походить від латинського слова «illustro» – «висвітлювати», інтелектуальне та духовне просвітлення. Ілюстрація передає емоційну атмосферу, візуалізує героїв та об'єктів твору (Мукосієнко, Гальчинська, Кравченко, 2023). Як вид образотворчого мистецтва ілюстрація є невід'ємним елементом висвітлення авторської концепції, оформлення та образного доповнення текстового повідомлення, що зацікавлює та сприяє кращому розумінню його змісту.

Ілюстрація здатна впливати на психоемоційний стан, сприяти розширенню світогляду, формувати уяву, підсилювати емоційне сприйняття, дозволяти наочними образами глибше відчувати зміст. Досліджено, що зорове сприйняття інформації відбувається швидше і безпосередньо заноситься в довгострокову пам'ять без проміжного перетворення в поняття. Тому ілюстративний матеріал має здатність ефективніше впливати на емоційний стан читача. Одним із ключових завдань ілюстратора є візуалізувати образи та ідеї для глибшого розуміння та легшого сприйняття художньо-вербальної інформації (Мельник, 2015).

Від типу та жанру вербального тексту залежить функціональне навантаження ілюстративного матеріалу. Розглядають різні функції ілюстрацій:

- атрактивну (спрямовану на візуальне сприйняття вербального тексту);
- естетичну (впливає на художнє сприйняття вербального тексту та формує естетичні смаки, уяву, відчуття кольору, форми, пропорції тощо);
- емоційну (впливає на емоційний стан, викликає різні почуття);
- інформаційну (передає змістову насиченість і сприйняття вербального та ілюстративного матеріалу як єдине ціле);
- когнітивну та навчально-виховну (впливає на здатність сприймати, переробляти інформацію, формує моральні якості, норми поведінки);
- соціально-комунікативну (формує комунікативні навички, вміння взаємодіяти в соціальному середовищі (Бабкіна, Бабкіна, 2021)).

За результатами проведеного опитування Д. Вечерової та Т. Фокіної, найважливішою функцією ілюстрації є відображення емоційної атмосфери твору та поглиблення у сюжет (2023). Ілюстративний матеріал розвиває образно-асоціативне мислення та виховує культуру особистості (Мукосієнко, Гальчинська, Кравченко, 2023).

Образотворче мистецтво є важливим аспектом формування особистості дитини. Першими вчителями, вихователями, наставниками для дитини, окрім батьків, є ілюстратор та автор дитячої книги. Ілюстративний матеріал – це педагогічний ресурс, що виражає ідеї переконливіше ніж слово. Ілюстрація розвиває уяву та образне мислення у дітей, допомагає осмислити світ та моральні цінності, формує почуття естетики й художній смак (Микуліна, Тороні, 2018).

Для кращого сприйняття ілюстрація повинна відповідати певним вимогам:

- візуально доповнювати та підсилювати зміст тексту;
- зберігати стилістичну відповідність;
- мати пропорційну гармонію відносно тексту;
- мати захоплюючий, привабливий вигляд, бути цікавою, деталізованою та доступною у сприйнятті;
- висвітлювати авторську концепцію;
- враховувати вікові особливості цільової аудиторії;
- емоційно впливати, викликати емоційну реакцію.

Художні засоби, домінуючі образи, знакові системи вираження психоемоційних станів людини та емоційне виховання в дизайні ілюстрації. Психоемоційний стан людини виражається за допомогою знакових систем та художніх образів. Однією з властивостей художнього образу є чуттєвість та емоційність – вираження

почуттів, позитивних чи негативних ставлень людини до певного зображення. Художні образи як форма мислення поділяються на символічні та алегоричні, трагічні та комічні, позитивні та негативні, головні та другорядні, що впливає на емоційне сприйняття твору за допомогою органів чуття, через які передається ідея, пізнається значення. Для висвітлення певного психоемоційного стану художній образ в ілюстрації повинен проектуватись через комплекс ознак (колір, розмір, форма, динаміка, міміка, жести тощо).

Знакові системи в мистецтві надають емоційного забарвлення, складаються з образних компонентів, що спонукає сприймати твір через асоціації та зорові уявлення. Їх класифікують на прості (однорідні), складні (різних видів), природні (міміка, жести), умовні (символічні), прямі (безпосереднє посилання на предмет), опосередковані (позначення через інші знаки), тематичні (передача певної інформації), атематичні (передача будь-якої інформації), перехресні (однакові знаки в середині перехресних систем), самотутні (не пересікаються з іншими) тощо. Знакові системи також сприймаються через колір та форму.

Ілюстрація є засобом художнього вираження психоемоційного стану персонажа. За допомогою ілюстрації можна передати різноманітні емоції (радість, кохання, гнів, смуток тощо) і складніші психологічні стани (тривогу, апатію, депресію тощо), які не завжди можна описати вербально. Ілюстратор використовує різноманітні техніки та стилі для передачі психоемоційного стану героя й розкриття сюжетної лінії, що дозволяє читачеві глибше сприймати зміст. На сприйняття ілюстрації мають вплив форма, стиль, композиція та зокрема колір. За допомогою кольору можна формувати певний настрій: меланхолію й таємничість, жвавість та енергію тощо. Ілюстратор передає глибше психоемоційний стан персонажа, застосовуючи колірну гаму:

– яскраві кольори та лінії з чіткими контурами та повітряною композицією – для передачі енергії, руху, жвавості, легкості, радості тощо;

– глибокі темні тони, холодні відтінки з нечіткими розмитими контурами (що викликає дискомфорт у читача) – для передачі депресії, тривоги;

– світлі та теплі кольори – для передачі спокою та щастя;

– жовто-червоні відтінки – для відчуття неспокою, схвильованості;

– синьо-сірі відтінки – для відчуття спокою.

Не менш важливий вплив на психоемоційний стан має форма ілюстрації. Щоб передати відчуття надійності, захищеності, безпеки слід використовувати закруглені форми зі згладженими кутами. Застосування гострих кутів, буде передавати відчуття тривоги та агресії.

Передаючи емоційний стан і впливаючи на свідомість людини, ілюстратор застосовує символи та метафори, звертає увагу на деталі. Прикладом є артбук Павла Макова «Фонтан виснаження. AcquaAlta» (рис. 1). У нотатнику зарисовано «Історію фонтана» та рисунок «Фонтана виснаження», структуру, що складається з декількох рівнів, де розміщені воронки, через які протікає вода і поступово зникає, рухаючись згори донизу. Як зазначає художник, фонтан став символом виснаження у світі на всіх рівнях (ресурсному, фізичному, психологічному, матеріальному), а також творчим, моральним і фізичним вигоранням. В умовах війни метафора виснаження отримала фізичне значення, оскільки люди відчувають переживання, страх, отримують фізичні та моральні травми. Натомість, почуття страху, злості, відчаю, смутку, любові, вдячності, згуртованості, жаги до життя – наповнюють та омивають, як вода лійки.

Ілюстратор Сергій Майдуков передав метафоричний образ міста в артбуці про Київ (рис. 2). Автор висвітлив історію Києва, визначні пам'ятки, місця, монументи, архітектуру, інтер'єри на

Рис. 1. Павло Маков, артбук «Фонтан виснаження. AcquaAlta»
(URL: <https://chytomo.com/fontan-vysnashennia-vydannia-ne-pro-vodu/>
(Дата звернення: 06.03.2023))

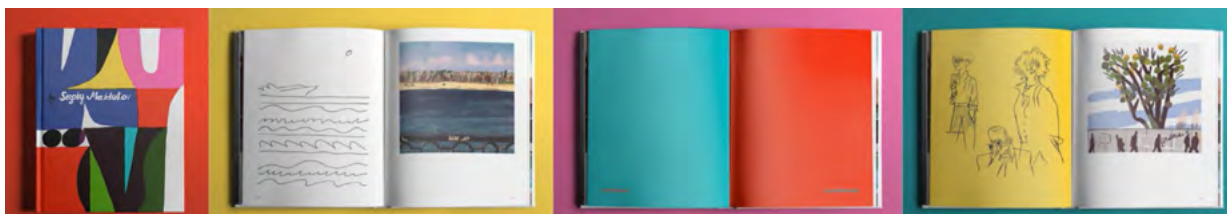

Рис. 2. Сергій Майдуков, артбук «Київ» (URL: <https://www.buro247.ua/culture/books/sergiy-maidukov-presents-book-about-kyiv.html>) (Дата звернення: 06.03.2023))

50 кольорових, чорно-білих ілюстраціях та нарисах, створених у період 2018–2021 років. Майдуков як головний герой розкриває свої почуття до міста, яке стало згодом йому рідним, відчуває його поспіх, передає настрій вулиць, химерну красу повсякдення. Свої емоції, враження від життя міста та почуття до нього автор передає за допомогою широкої колірної гами, графіки та

різноманітних форм. Артбук «Київ» не створено як путівник, а як мовби розібрана мозаїка, яку читач повинен зібрати.

Олег Шупляк через символи метафорично висвітлює різні емоційні стани українців, зокрема через символи української хаги, рушника, лелек тощо зображає метафору добробуту, сімейності, любові до рідного краю (рис. 3).

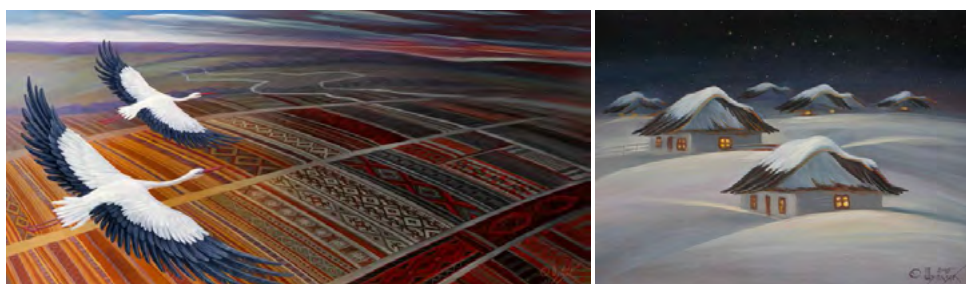

Рис. 3. Олег Шупляк, роботи:

1. Летять додому лелеки, 2022. (URL: <https://milart.ucf.in.ua/pictures/letyat-dodomu-leleky/>)
2. Рідні домівки, 2015. (URL: <https://shupliak.art/uk/gallery/hidden-images/native-homes>) (Дата звернення: 04.04.2023))

Ілюстрація є важливою частиною дитячої книги, що дозволяє за допомогою візуальних образів глибше зрозуміти вербальний текст, передати емоційний стан персонажів. У дитячій книжковій ілюстрації головним акцентом є поєднання деталей із зображенням та емоцією, що стає для читача формуванням моральних настанов, які передані за допомогою художнього образу (Токар,

2018). Для кращого сприйняття психоемоційного стану героїв у дитячому виданні, необхідно дотримуватись авторського стилю, що базується на формах, лініях, колірній гамі.

Цікаве розкриття різноманітних емоцій продемонстровано в книжковому виданні польського дитячого письменника Гжегожа Касдепке «Велика книга почуттів» (рис. 4). За допомогою колірної

Рис. 4. Гжегож Касдепке та ілюстратор Марчин Півоварські, «Велика книга почуттів» (URL: <https://bigl.ua/p1727856433-velika-kniga-pochuttiv>) (Дата звернення: 13.03.2023))

гами й особливого авторського стилю ілюстратор Марчин Півоварські передає різні емоційні стани: сором, образу, радість, смуток, любов, ненависть, чесність, повагу, страх, сміливість тощо. Веселі малюнки в яскравих відтінках навчають сприймати свої та чужі емоції, почуття. У цьому книжковому виданні, яке призначене для молодшого читача, подано поєднання вербального й візуального тексту для вираження психоемоційного стану персонажів.

Різноманітні емоції та почуття передаються ілюстраторкою і практикуючим софрологом Шін Орелі Ш'єн Шо в серії книг для дітей «Емоції Гастона»: «Я шаленію», «Я сумую», «Я боюся», «Я радію» (рис. 5), щоб допомогти юному читачеві пізнати себе, вміти долати страхи, керувати своїми емоціями й навчитися гармонізувати своє життя.

Разом з головним персонажем Гастоном, маленьким єдинорогом, читач переживає різні емоційні стани (як позитивні, так і негативні), вчиться боротися зі страхами. Барвиста грива маленького єдинорога змінює відтінки залежно від його емоційного стану. Через забарвлення гриви головного персонажа ілюстраторка передає своє бачення емоцій: у жовтий колір грива забарвлюється, коли персонаж відчуває радість, у рожевий, коли ревнує, у червоний, коли сердиться, у фіолетовий, коли соромиться, у зелений, коли боїться, у синій, коли сумує, у блакитний, коли ображається. Різні емоційні стани персонажа підсилюються явищами погоди: коли він почуває себе чудово – веселка; коли добре – яскраве сонце; непогано – сонце за хмаринкою; коли кепсько – сіра хмара і дощ; жахливо – чорна хмара з блискавкою.

Рис. 5. Шін Орелі Ш'єн Шо, серія книг для дітей «Емоції Гастона»: «Я шаленію», «Я радію», «Я боюся», «Я сумую» (URL: <https://starylev.com.ua/emociyi-gastona-ya-radiyu> (Дата звернення: 13.03.2023))

У книзі Сусанни Ісерн та ілюстраторки Моніки Карретеро «Емоціємір інспектора Дила» (рис. 6) емоційні стани передаються через образи кумедних персонажів, які мають ім'я, форму, колір, дію, міміку. Наприклад, Веселунка, персонаж яскраво жовтого забарвлення, вбраний у червону спідничку, з квітами в руках, у динамічному русі, з усмішкою, передає емоцію радості. Інший персонаж, Понурик, має сіре забарвлення, з опущеною головою, в нерухомому стані, з хустинкою зі сльозами, з похмурою мімікою, передає смуток.

Ілюстрація може бути підтримкою та мотивацією, певним стимулом пошуку світла в темряві. Зокрема в артбуці Elsa Mora «Light in the Shadows»

(рис. 7), доповнюючи мотивуючі вирази, повідомлення для читача, ілюстратор візуально висвітлює різні емоції, мотивацію та підтримку у внутрішніх переживаннях людей.

У книзі британської ілюстраторки дитячих видань Меріон Дюшар «Боб. Художник» висвітлюються комплекси та переживання головного героя через свої відмінності. Засмучений персонаж Боб має комплекси, проте згодом стає художником, відкриває себе і виявляє, що фізична характеристика, з якої інші глузують, не має жодного значення, коли він знайшов те, що його захоплює. Ця книга про творчість вчить любити, приймати та відкривати себе. В ілюстра-

Рис. 6. Сусанна Ісерн, ілюстраторка Моніка Карреро, «Емоціємір інспектора Дила» (URL: <https://starylev.com.ua/emociyemir-inspektora-dyla-rozpriznavayuvumiryuy-ta-keruy-svoiyimu-emociyatu> (Дата звернення: 10.04.2023))

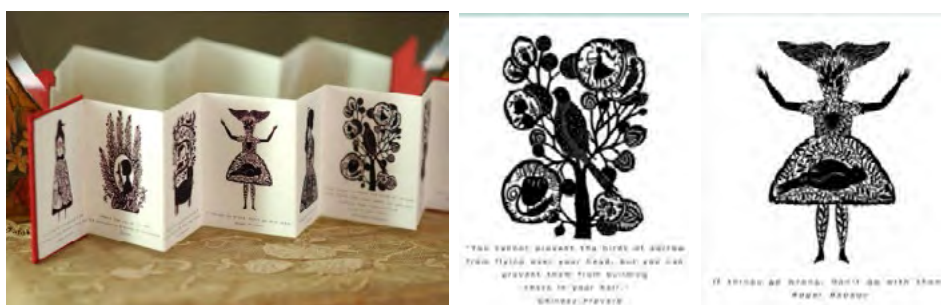

Рис. 7. Elsa Mora, «Light in the Shadows» (URL: <https://elsita.typepad.com/miniatureartistsbooks/2011/09/light-in-the-shadows.html> (Дата звернення: 10.04.2023))

Рис. 8. Меріон Дюшар, «Боб. Художник» (URL: <https://www.mariondeuchars.com/bob-the-artist> (Дата звернення: 27.03.2023))

ціях застосовуються знаки яскравих кольорів та експресивні форми, жести, які виражають емоцію натхнення. Динаміка образів та типографіки мотивує та закликає боротись з внутрішніми переживаннями (рис. 8).

Художниця Ольга Гайдамака, у книзі авторки Зоряни Живки «Півник», 2022, використовує метод казкотерапії (один із видів арт терапії), особливістю якого є метафоричне вираження через казку сильних емоцій від травматичних подій, що приносить певне полегшення (рис. 9). Книга висвітлює перетворення курчатка у півника та козака як незламність і мужність українців, необ-

хідність у визволенні України. У колірній гамі переважають шоколадний колір та відтінок слонової кістки. Таке поєднання є класичним і психологічно приємним для сприйняття, додає гармонійності проекту. Також присутній рубіновий колір як символ материнства. Оригінальною є подача персонажів, їх особливості форми. Ольга Гайдамака деформує пропорції, зокрема на руках і головних уборах, зображуючи їх масивніше відносно загальних пропорцій. Як зазначає авторка, таким чином вона передає спокій та велич. Книжкове видання виконує терапевтичну функцію, надає віру і силу в боротьбі за перемогу.

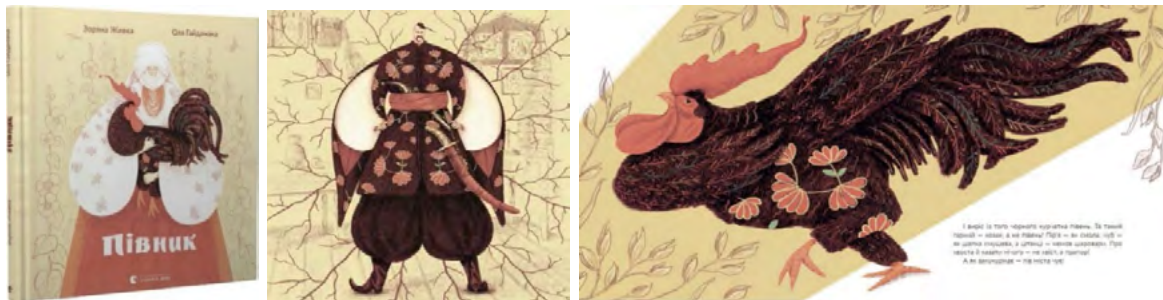

Рис. 9. Ольга Гайдамака, ілюстрації до книги Зоряни Живки «Півник», про козака-воїна, який вивів з облоги місто у період війни 2022 р. (URL: <https://starylev.com.ua/blogs/hudoznytsya-olya-gaydamaka-pro-knyzku-zoryany-zyvky-pivnyk>) (Дата звернення: 04.04.2023)

Таким чином, ілюстрація як засіб графічного відображення психоемоційного стану людини здатна впливати на емоційний розвиток особистості, що формує її світосприйняття та є важливим аспектом взаємодії в соціальному середовищі.

Висновки. Аналіз наукових досліджень та ілюстрацій дають підстави для формування висновків:

1. Мистецтво є одним із чинників, що впливає на емоційний розвиток особистості, спонукає вдосконалювати її внутрішній світ.

2. Ілюстрація як засіб графічного відображення психоемоційних станів людини виконує певні функції: образне висвітлення авторської концепції, інформаційне підсилення та естетичне збагачення текстового наповнення, вплив на сприйняття твору, передача емоційної атмосфери, здатність впливати на емоції людини.

3. Знакові системи є засобами вираження емоцій у ілюстрації. Тому художній образ формується через сукупність певних ознак, таких як колір,

розмір, лінія, форма, динаміка, міміка, жести тощо. Використання знакових систем у ілюстрації сприяє розвитку образно-асоціативного мислення.

4. Для передачі емоційних станів, впливу на свідомість людини, психологічної підтримки, терапії в ілюстраціях використовують різні художні засоби, прийоми та методи, зокрема символи, метафори, методи арт терапії, казкотерапії тощо.

5. Ілюстрація здатна виявляти психологічну підтримку, мотивувати. Вона спонукає до усвідомлення власних переживань, емоцій і цінностей, сприяє самопізнанню, рефлексії, а отже впливає на емоційне збагачення та виховання особистості.

6. Проаналізовані аналоги дитячих книжкових видань свідчать, що ілюстрація здатна краще, ніж вербальний компонент, наочно навчати дитину розпізнавати свої емоції та керувати ними, емоційно виховувати та гармонізувати своє життя, а отже вона є важливим елементом у навчально-виховному процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабкіна Б. І., Бабкіна О. І. (2021). Функції графічної інтерпретації колискових пісень. International scientific and practical conference «Cultural studies and art: European development direction»: conference proceedings, July 16–17, 2021. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». С. 161–164.

2. Вечерова Д., Фокіна Т. (2023). Вплив ілюстративного оформлення художніх видань на реципієнтів. Сучасна гуманітарна наука в інтерпретації молодих дослідників (до 200-річчя К. Ушинського): збірник доповідей учасників всеукраїнської студентсько-учнівської науково-практичної он-лайн конференції. Київ: НУБІП України. С. 33–35.

3. Демченко І. (2002). Вплив образотворчого мистецтва на творчий розвиток учнів початкових класів. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*: зб. наук. праць УДПУ ім. Павла Тичини. К.: Наук. світ, (2). С. 99–104.
4. Мельник О. (2015). Комп'ютерна графіка у сучасній книжковій ілюстрації: проблеми техніки та стилю. *Наукові записки. Серія мистецтвознавство*. № 1. С. 157–161.
5. Микуліна А., Тороні Х. (2018). Вплив книжкової графіки на розвиток особистості дошкільників. *Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів*. Збірник тез доповідей за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції. 17–18 травня 2018. Мукачево. С. 137–138.
6. Мукосянко К., Гальчинська О., Кравченко О. (2023). Роль та особливості ілюстрації у дитячих виданнях. In The 5th International scientific and practical conference "Science and technology: problems, prospects and innovations". CPN Publishing Group, February 16–18, 2023. Osaka, Japan. P. 239.
7. Руденко О. (2022). Книга як інтегруючий феномен мистецтва. *Народознавчі зошити*. № 4 (166). С. 918–927.
8. Токар М. (2018). Художньо-естетичні особливості дитячої книжкової ілюстрації. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. Вип. № 35. С. 220–233.
9. Цілінко І. (2019). Вплив мистецтва на моральні почуття особистості. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. Вип. 9. С. 135–143.

REFERENCES

1. Babkina B. I., Babkina O. I. (2021). Funktsiyi hrafichnoyi interpretatsiyi kolyskovykh pisen'. [Functions of graphic interpretation of lullabies] International scientific and practical conference «Cultural studies and art: European development direction»: conference proceedings, July 16–17, 2021. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». 161–164. [in Ukrainian].
2. Vechevova D., Fokina T. (2023). Vplyv ilyustratyvnoho oformlennya khudozhnikh vydan'na retsypiyentiv. [The influence of illustrative design of art publications on recipients]. *Suchasna humanitarna nauka v interpretatsiyi molodykh doslidnykiv (do 200-richchya K. Ushyns'koho): zbirnyk dopovidey uchasnykiv vseukrayinskoyi studentsko-uchnivskoyi naukovo-praktychnoyi on-layn konferentsiyi*. Kyiv: NUBIP Ukrainy. – Modern humanitarian science in the interpretation of young researchers (to the 200th anniversary of K. Ushynskiy): a collection of reports of the participants of the all-Ukrainian student-apprentice scientific and practical online conference. Kyiv: NUBIP of Ukraine. 33–35. [in Ukrainian].
3. Demchenko I. (2002). Vplyv obrazotvorchoho mystetstva na tvorchyy rozvytok uchniv pochatkovykh klasiv. [The influence of visual arts on the creative development of elementary school students]. *Psykhologo-pedahohichni problemy sil's'koyi shkoly: zb. nauk. prats' UDPU im. Pavla Tychny. K.: Nauk. svit, (2).* – Psychological-pedagogical problems of the rural school: coll. of science works of UDPU named after Pavlo Tychna. K.: Science. world, (2). 99–104. [in Ukrainian].
4. Melnyk O. (2015). Kompyuterna hrafika u suchasniy knyzhkoviy ilyustratsiyi: problemy tekhniky ta stylyu. [Computer graphics in modern book illustration: problems of technique and style]. *Naukovi zapysky. Seriya mystetstvoznavstvo*. № 1. – Scientific notes. Series of Art History. № 1. 157–161. [in Ukrainian].
5. Mykulina A., Toroni H. (2018). Vplyv knyzhkovoyi hrafiky na rozvytok osobystosti doshkil'nykiv. [The influence of book graphics on the personality development of preschoolers]. *Suchasni tendentsiyi rozvytku nauky i osvity v umovakh pohlyblennya yevrointehratsiynykh protsesiv. Zbirnyk tez dopovidey za materialamy II Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi*. 17–18 travnya 2018. Mukachevo. – Modern trends in the development of science and education in the context of deepening European integration processes. A collection of abstracts of reports based on the materials of the II All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. May 17–18, 2018. Mukachevo. 137–138. [in Ukrainian].
6. Mukosienko K., Galchynska O., Kravchenko O. (2023). Rol' ta osoblyvosti ilyustratsiyi u dytyachykh vydannyakh. [The role and features of illustration in children's publications]. In The 5th International scientific and practical conference "Science and technology: problems, prospects and innovations". CPN Publishing Group, February 16–18, 2023. Osaka, Japan. 239. [in Ukrainian].
7. Rudenko O. (2022). Knyha yak intehruyuchy fenomen mystetstva. [The book as an integrating phenomenon of art]. *Narodознавчи zoshyty*. № 4 (166). – Ethnological notebooks. No. 4 (166). 918–927. [in Ukrainian].
8. Tokar M. (2018). Khudozhno-estetychni osoblyvosti dytyachoyi knyzhkovoyi ilyustratsiyi. [Artistic and aesthetic features of children's book illustration]. *Visnyk Lvivskoyi natsionalnoyi akademiyi mystetstv*. Vyp. № 35. – Bulletin of the Lviv National Academy of Arts. Vol. No. 35. 220–233. [in Ukrainian].
9. Tsylinko I. (2019). Vplyv mystetstva na moralni pochuttya osobystosti. [The influence of art on the moral feelings of an individual]. *Mizhnarodnyy naukovyy forum: sotsiologiya, psykhologiya, pedahohika, menedzhment*. Vyp. 9. – International scientific forum: sociology, psychology, pedagogy, management. Vol. 9. 135–143. [in Ukrainian].